

Література

1. *Абель Э., Бернанке Б.* Макроэкономика: Пер. с англ. 5-е изд. — СПб.: Питер, 2008. — 768 с.
2. *Леоненко П. М.* Криза сучасної економічної теорії: гіпотези, реальність, пошуки вирішення проблем // Економіка і управління. — 2008. — № 4. — С. 114—122.
3. *Макконнелл К. Р., Брю С. Л.* Экономикс: принципы, проблемы и политика; Пер. с 14-го англ. изд. — М.: ИНФРА-М, 2003. — XXVI. — 972 с.
4. *Мэнкью Н. Г.* Макроэкономист как ученый и инженер // Вопросы экономики. — 2009. — № 5. — С. 86—103.
5. *Сломан Дж.* Экономикс. Экспресс-курс; 5-е изд. Пер. с англ. — СПб.: Питер, 2007. — 608 с.

УДК 331.5

П. П. Мазурок, О. П. Гузенко

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ З РОЗВИТКОМ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ

Розбудова української держави, відродження української нації потребують формування та впровадження нових підходів до розвитку людського капіталу з позиції вдосконалення механізму функціонування ринку праці. В сучасних умовах ця проблема набирає особливої актуальності та потребує втручання держави, яка здатна зробити дієву законодавчу площину націлену на вирішення цих питань. Крім того, враховуючи вплив фінансово-економічної кризи на соціально-економічний розвиток держави, підлягає вирішенню також проблема зайнятості населення. Безумовно, вирішення вказаних проблем неможливе без державного втручання в економічні процеси, які, в свою чергу, мають забезпечити подолання негативних наслідків кризи.

Враховуючи зазначене, в контексті нашої проблеми, найбільший інтерес становлять категорії «людський капітал», «ринок праці» та «зайнятість населення», які знаходяться в тісному взаємозв'язку. Так, досліджуючи вплив механізму функціонування сучасного ринку праці та стану зайнятості населення на розвиток людського капіталу України можна зробити ряд висновків. По-перше, зайнятість визначає економічний потенціал суспільства

держави, рівень і якість життя населення в цілому, добробуту окремих громадян, а як наслідок, висвітлює окремі аспекти стану людського капіталу. По-друге, в класичному розумінні головні аспекти ринку праці мають наступний зміст: висвітлення стадії відтворення робочої сили, яка займає ключове місце у складі людського капіталу; узгодження попиту і пропозиції на ринку праці, а також характер відносин у процесах купівлі-продажу товару «робочої сили». По-третє, з позиції соціально-економічної категорії, ринок праці характеризує відносини людей, що розкриваються через процеси найму, оцінки, звільнення робітників із визначенням розмірів компенсації за використану робочу силу, яка, в свою чергу, віддзеркалює, в деякому розумінні стан людського капіталу країни.

Слід також додати, що взаємозв'язок між ринком праці та людським капіталом підкреслює у своїй праці В. Л. Міненко [1]. Автор зауважує, що основною метою державного регулювання ринку праці має стати створення відповідних умов для забезпечення максимально можливої рівноваги між попитом і пропозицією робочої сили; оптимальної величини заробітної плати при даному рівні розвитку економіки; забезпечення соціального захисту працівників і прав людини; сприятливих умов для відтворення конкурентноздатного людського капіталу з урахуванням міжнародного розподілу праці та вимог Світової Організації Торгівлі (СОТ).

Безперечним є те, що без втручання держави не може відбуватися як регулювання ринку праці, так і функціонування системи зайнятості населення. Звернення до законодавчого блоку, який чітко окреслює процеси регламентування діяльності ринку праці та сфери зайнятості населення засвідчило наявність чисельних змін і доповнень, що, в свою чергу, породжує відсутність можливості стабілізації розвитку вказаних аспектів людського капіталу.

Відомо, що основними законодавчими регуляторами ринку праці в Україні є: Закон України «Про зайнятість населення» [2], Закон України «Про державні цільові програми» [3], Указ Президента України «Про заходи щодо подолання демографічної кризи та розвитку трудових ресурсів потенціалу України» [4] та Постанова Верховної Ради України «Про інформацію Кабінету Міністрів України про стан зайнятості та безробіття на ринку праці в Україні» [5]. Проте, законодавчо врегульовано лише загальні питання забезпечення зайнятості, регулювання ринку праці та захисту громадян від наслідків безробіття.

У зв'язку з цим, обираючи європейський вектор розвитку Україна має вдосконалити механізм розвитку людського капіталу на основі корегування основних елементів законодавчої платформи.

ми, які розкриває механізм державного регулювання ринку праці і сфери зайнятості. Цілком зрозумілим є те, що, на даний час, одним з елементів зазначеного механізму розвитку людського капіталу може стати «Концепція загальнодержавної програми зайнятості населення на 2009—2011 роки» [6], яка розроблена Міністерством праці та соціальної політики України. Законодавець у Концепції висвітлює взаємозв'язок між ринком праці та зайнятістю населення, окреслюючи вплив державних регуляторів. Крім того, у першому розділі Концепції законодавець чітко визначає напрямки вирішення зазначених проблем, наголошуючи на тому, що «...на державному рівні мають бути вирішені проблеми, пов'язані із забезпеченням гідної праці через професійно-кваліфікаційну підготовку у відповідності до потреб економіки, підвищення економічної активності населення, конкурентоспроможності та вартості робочої сили, регулювання трудової міграції, забезпечення соціального захисту безробітних та повернення їх до продуктивної праці». При цьому, законодавець не лише наводить напрямки вирішення поставлених проблем, а й указує у сьомому розділі Концепції механізм фінансового забезпечення запропонованих заходів. Так, фінансування створення робочих місць буде здійснюватись за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів у вигляді централізованих капітальних вкладень, фінансової підтримки підприємств окремих галузей (секторів) економіки, суб'єктів малого підприємництва, інноваційних проектів тощо, оскільки цільового бюджетного фінансування створення робочих місць законодавством не передбачено, а також коштів підприємств, установ і організацій, що здійснюють підприємницьку (госпрозрахункову) діяльність, та фізичних осіб-підприємців. Разом з тим, фінансування витрат, пов'язаних із наданням соціальних послуг та матеріального забезпечення незайнятому населенню, здійснюватиметься за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття відповідно до законодавства про зайнятість населення та про страхування на випадок безробіття та коштів інших джерел фінансування, передбачених чинним законодавством [6].

Враховуючи викладене, вважаємо, що в Україні взаємозв'язок між процесом державного регулювання ринку праці та процесом розвитку людського капіталу повинен забезпечуватись за рахунок правових, організаційних та наукових важелів. Правова площина повинна мати комплексний характер та регламентувати всі етапи розвитку людського капіталу на основі дієвого ринку праці з якісною програмою соціальної захищеності населення. Крім то-

го, потребує підвищення на більш якісний рівень науковість заходів із регулювання зайнятості та ринку праці, які, в свою чергу, позитивно вплинуть на якість людського капіталу країни. Проблеми сьогодення, які існують в системі розвитку людського капіталу, можуть бути вирішені лише при умові достатнього фінансового забезпечення, яке матиме законодавчий регулятор свого створення.

Література

1. Міненко В. Л. Державне регулювання ринку праці та зайнятості населення: теоретичний аспект. <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2009-2/doc/1/03.pdf>
2. Закон України від 01.03.1991 р. № 803 «Про зайнятість населення» (зі змінами і доповненнями). <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Закону України 18.03.2004 р. № 1621-IV «Про державні цільові програми». <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Указом Президента України від 19.09.2007 р. № 895 «Про заходи щодо подолання демографічної кризи та розвитку трудових ресурсів потенціалу України». <http://www.minpraci.gov.ua>
5. Постанова ВРУ від 15.11.2001 р. № 2809-III «Про інформацію Кабінету Міністрів України про стан зайнятості та безробіття на ринку праці в Україні». <http://www.uazakon.com>
6. Концепція загальнодержавної програми зайнятості населення на 2009—2011 роки. <http://www.minpraci.gov.ua/>

УДК 330.1:338

І. Й. Малий

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗМІНИ ТА ДОВІРА В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ УКРАЇНИ

Світова фінансова криза, що поступово переросла в економічну, є наочним підтвердженням неспроможності ліберальної (ринкової) доктрини регулювання процесів відтворення національної економіки. Аналіз антикризових заходів, що проводяться в розвинених країнах, характеризує одну важливу особливість — активізацію роль держави як визначального та вирішального інституту в системі заходів антикризового управління економікою. *Тобто, можна зробити перший методологічний висновок: не ринок, а держава була й залишається головним організуючим*